

P R O T O K Ó Ł

z posiedzenia Komisji Założeń Planu w sprawie ustalenia założeń do sporządzenia planu urządzenia lasu wraz z programem ochrony przyrody i prognozą oddziaływania tego planu na środowisko dla Nadleśnictwa Przymuszewo wg stanu na 1.01.2019 r.

Komisja Założeń Planu dla Nadleśnictwa Przymuszewo zwołana została w dniu 5 lipca 2016 roku przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu.

W posiedzeniu Komisji udział wzięli:

- Witold Pajkert - Z-ca Dyrektora ds. Gospodarki Leśnej RDLP w Toruniu - **przewodniczący**
- Zbigniew Łacki - z-ca nadleśniczego Nadleśnictwa Przymuszewo
- Jan Frankowski - naczelnik Wydziału Zarządzania Zasobami Leśnymi RDLP w Toruniu
- Jan Pakalski - naczelnik Wydziału Gospodarowania Ekosystemami RDLP w Toruniu
- Kazimierz Stańczak - naczelnik Wydziału Ochrony Ekosystemów RDLP w Toruniu
- Anna Moś - przedstawiciel RDOŚ w Gdańsku
- Mariusz Miotke - przedstawiciel RDOŚ w Gdańsku
- Piotr Gawęda - kierownik ZOL w Gdańsku
- Magdalena Kochanowska – Park Narodowy „Bory Tucholskie”
- Wojciech Błoniarz - Park Narodowy „Bory Tucholskie”
- Mariusz Grzempa - Zaborski Park Krajobrazowy
- Lilla Szászor - Starostwo Powiatowe w Chojnicach
- Małgorzata Miłkuła - Starostwo Powiatowe w Chojnicach
- Janusz Stefankiewicz - Starostwo Powiatowe w Chojnicach
- Zbigniew Lemańczyk - Urząd Miejski w Brusach
- Joanna Kowalczyk - Komenda Powiatowa PSP w Chojnicach
- Ludwik Szymlek - Stowarzyszenie „Ziemia Zaborska” w Leśnie
- Bartosz Czarnecki - starszy specjalista SL w Nadleśnictwie Przymuszewo
- Michał Bembenek - inżynier nadzoru w Nadleśnictwie Przymuszewo
- Janusz Nosowicz - st. spec. SL ds. urządzania lasu RDLP w Toruniu – **protokolant**

Otwarcia posiedzenia dokonał przewodniczący komisji Witold Pajkert zastępca Dyrektora ds. gospodarki leśnej Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu.

Witold Pajkert na wstępie przywitał wszystkich obecnych na posiedzeniu komisji, wyraził zadowolenie z licznego udziału zwłaszcza osób bezpośrednio nie związanych z lasami, w tym przedstawiciele samorządów i organizacji przyrodniczych, podkreślił rosnące znaczenie funkcji przyrodniczej lasów oraz zapoznał z celem sporządzania, rangą i znaczeniem planu urządzenia lasu. Następnie przewodniczący komisji przekazał głos zastępcy nadleśniczego panu Zbigniewowi Łackiemu, który dokonał krótkiej prezentacji nadleśnictwa. Po prezentacji głos zabrali referenci i koreferenci. Po przedstawieniu referatu przez zastępcę nadleśniczego i krótkiej przerwie, głos zabrał naczelnik Wydziału Zarządzania Zasobami Leśnymi. W koreferacie naczelnik skupił się na kwestiach rozbieżnych z referatem, przedstawił również działania ochronne wynikające z zarządzeń RDOŚ zatwierdzających PZO dla obszarów NATURA 2000 oraz propozycję dotyczącą sposobu ich ujęcia w projekcie PUL. W czasie koreferatu na bieżąco w toku dyskusji ustalano poszczególne punkty obrad.

W dyskusji zabrała głos przedstawicielka RDOŚ w Gdańsku pani Anna Moś, która zwróciła uwagę na potrzebę wyłączenia z użytkowania drzewostanów na siedliskach Bb i BMb oraz traktowania ich na równi z ekosystemami referencyjnymi. Naczelnik Jan Pakalski wyjaśnił, że wszystkie ekosystemy referencyjne do których należy większość tych siedlisk, jest czasowo wyłączona z użytkowania głównego a na pozostałych siedliskach Bb i BMb nie będą projektowane zabiegi gospodarcze. Kierownik ZOL w Gdańsku przedstawił krótką charakterystykę stanu sanitarnego drzewostanów w Nadleśnictwie Przymuszewo w ujęciu historycznym i obecnym oraz w oparciu o nią omówił niezbędne działania w zakresie kierunkowych zadań ochrony lasu. Pani Anna Moś pytała, czy siedliska przyrodnicze w obszarach Natura 2000 dla których nie ustanowiono PZO, będą odpowiednio uwzględnione w PUL. Naczelnik Jan Pakalski wyjaśnił, że wszystkie siedliska przyrodnicze na terenie obszarów Natura 2000 z dyrektywy siedliskowej (PLH), są ujmowane w PUL jako obszary chronione, bez względu na to czy PZO jest czy go nie ma. Przedstawicielka RDOŚ w Gdańsku powołując się na pismo Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 05.04.2016r. (DIŚ-IW-POIŚ.081.3.2016.AZP.2.1) oraz zapis art. 28 pkt. 10 i 11 ustawy o ochronie przyrody postulowała, aby projekt PUL uwzględniał zakres art.28 pkt.10 przytoczonej ustawy w odniesieniu do nie posiadających PZO czy PO obszarów Natura 2000 lub ich części, znajdujących się na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Przymuszewo. Naczelnik Jan Frankowski zwrócił uwagę, że w przytoczonym piśmie Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska oparł się o deklaracje DGLP, że sporządzane pul będą uwzględniały

zakres pzo. Za deklaracją nie ma jednak żadnych wytycznych, zarządzeń czy innych wykonawczych aktów prawnych, będących podstawą do ujmowania w PUL zakresu art. 28 pkt. 10. Wobec powyższego przewodniczący Komisji stwierdził, że jeżeli do czasu ogłoszenia przetargu na wykonanie PUL dla Nadleśnictwa Przymuszewo pojawią się odpowiednie wytyczne, to projekt PUL uwzględni wspomniany zakres art. 28 pkt. 10. Na propozycję nadleśnictwa aby dopuszczalne rodzaje i formy rębni uzupełnić o Rb V, wymienianą w PZO dla obszaru Natura 2000 PLB „Wielki Sandr Brdy”, pani Anna Moś poinformowała o toczących się pracach nad aneksem PZO w ramach których, proponuje się zrezygnować z zapisów o RbV. Naczelnik Jan Pakalski postulował, aby lista ekosystemów referencyjnych oraz z grupy HCVF, była ujęta w PUL jedynie w formie tabeli w Programie Ochrony Przyrody. Pani Magdalena Kochanowska wystąpiła z propozycją, aby korzystając z ustawowego prawa pierwokupu nadleśnictwo brało pod uwagę wykup gruntów w otulinie PN z możliwością ich późniejszego przekazania PN, nierozbudowywania infrastruktury zwłaszcza turystycznej na obszarach korytarzy ekologicznych, wytypowanych w PO parku oraz propozycją zwrotu PN działek z nieczynnym obecnie ośrodkiem wczasowym w Drzewiczu. Przewodniczący Komisji podkreślił, że powyższe uwagi nie są w gestii projektu PUL a jedynie samego nadleśnictwa, niemniej jednak możliwość pierwokupu będzie brana pod uwagę i rozpatrywana z chwilą wpłynięcia takiej informacji od notariusza.

Przedstawicielka PN „Bory Tucholskie” apelowała również, aby nie uwzględniać „Rezerwatu Biosfery” jako formy ochrony przyrody, ponieważ z prawnego punktu widzenia nią nie jest. Formy ochrony przyrody określa dokładnie ustawa o ochronie przyrody a „Rezerwat Biosfery” nie jest tam wymieniony.

Przedstawicielka Komendy Powiatowej PSP w Chojnicach apelowała, aby wykonawca PUL przed wysłaniem go do zaopiniowania przez Komendanta Wojewódzkiego, uzgodnił plan ochrony przeciwpożarowej z Komendantem Powiatowym.

Podsumowując dyskusję, Witold Pajkert pozytywnie ocenił dotychczasową współpracę z samorządami i organizacjami społecznymi oraz podziękował za uczestnictwo w obradach.

Po zapoznaniu się z referatem nadleśniczego i koreferatem naczelnika Wydziału Zarządzania Zasobami Leśnymi, w wyniku dyskusji ustalono:

Część A : Wytyczne w sprawie organizacji prac urządzeniowych

A1. Prace siedliskowe

Typ siedliskowy lasu (TSL), stan siedliska (rozumiany jako stan TSL) oraz glebę (typ, podtyp, gatunek) należy opisywać w oparciu o operat glebowo-siedliskowy sporządzony wg stanu na 1.01.2001r. Nazewnictwo, symbolikę i kryteria należy dostosować do aktualnej klasyfikacji gleb leśnych ujętej w części II instrukcji urządzania lasu – *Instrukcja wyróżniania i kartowania w Lasach Państwowych typów siedliskowych lasu oraz zbiorowisk roślinnych Warszawa 2012*. Dla gruntów nie ujętych w operacie glebowo-siedliskowym, na powierzchni ok. 145 ha, wykonawca w ramach zlecenia wykona diagnozę oraz opis gleby i siedliska.

W wydzieleniach taksacyjnych na obszarze Natura 2000 – PLH 220026 „Sandr Brdy” - na podstawie istniejącego planu zadań ochronnych (PZO), należy w opisie taksacyjnym zamieszczać odpowiednio: kody zespołów roślinnych oraz kody leśnego siedliska przyrodniczego. W opisach taksacyjnych nie umieszczać kodów siedlisk przyrodniczych określonych podczas powszechnej inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych w latach 2006-2007 na obszarach poza Naturą 2000 PLH.

Zaprojektowane w PZO siedliska przyrodnicze, należy wyłączyć w osobne wydzielania przy zachowaniu instrukcyjnych kryteriów powierzchniowych (minimum 0,25 ha) a pozostałe opisywać w informacjach dodatkowych opisu taksacyjnego.

Zaprojektowane w PZO Natura 2000 „Sandr Brdy” dla chronionych siedlisk przyrodniczych, będących przedmiotem ochrony (jezior lobeliowych, twardowodnych naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy, naturalnych dystroficznych zbiorników wodnych, żywych torfowisk wysokich, torfowisk przejściowych) strefy ochronne drzewostanów szerokości 25-50 m, należy wyłączyć w osobne wydzielania lub gdy nie spełniają kryteriów powierzchniowych w biogrupy i nie projektować dla nich wskazań z zakresu użytkowania rębego.

W odniesieniu do nie posiadających PZO czy PO obszarów Natura 2000 lub ich części, znajdujących się na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Przymuszewo, projekt PUL uwzględni zakres art. 28 pkt. 10. Ustawy o ochronie przyrody, jeżeli do czasu ogłoszenia przetargu na wykonanie PUL dla Nadleśnictwa Przymuszewo pojawią się odpowiednie zarządzenia i wytyczne.

A2. Prace przygotowawcze

Wszystkie wykazy obszarów i obiektów prawnie chronionych, wykonawca PUL uzgodni z RDOŚ w Gdańsku.

Lasy ochronne przyjęć zgodnie z Zarządzeniem nr 182 MOŚZNiL w sprawie uznania za ochronne lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie PGL LP Nadleśnictwa Przymuszewo, z dnia 23 października 1996 r.

Nadleśnictwo Przymuszewo zgromadziło i przeanalizowało dokumenty dotyczące podstawowych założeń polityki zagospodarowania przestrzennego regionu. Zawarte w dokumentach zapisy generalnie nie wpływają ograniczająco na prowadzenie gospodarki leśnej przez Nadleśnictwo Przymuszewo. Mają najczęściej charakter informacyjny lub sugerujący podjęcie określonych kierunków działania, nie narzucając jakichkolwiek zadań czy też obowiązków na zarządcę Lasów Państwowych. We wszystkich dokumentach wśród przedsięwzięć do realizacji wskazano na potrzebę rozwoju turystyki i rekreacji, zwiększenia zalesień a w zakresie rozwoju sektora przedsiębiorstw na wsparcie przemysłu przetwórczego, bazującego na lokalnych zasobach rolniczych i leśnych. Zrównoważone wykorzystanie lokalnych zasobów ma się przyczynić do wzrostu konkurencyjności gospodarczej i społecznej.

Wykonawca PUL uwzględni oraz zaktualizuje powyższe informacje zebrane przez nadleśnictwo i po akceptacji ich przez NTG zamieści w opisie ogólnym nadleśnictwa.

Do gruntów czasowo wyłączonych z użytkowania głównego zaliczyć:

- rezerваты przyrody dla których PO nie przewiduje żadnej formy pozyskania drewna
- lasy stanowiące ostoje zwierząt chronionych (całoroczne strefy ochrony)
- chronione siedliska przyrodnicze w obszarze Natura 2000, dla których PZO nie przewiduje żadnej formy pozyskania drewna
- ekosystemy referencyjne

Nadleśnictwo w ramach prac przygotowawczych doprowadzi do zgodności danych ewidencyjnych gruntów nadleśnictwa z państwowym zasobem geodezyjnym i kartograficznym, w rozumieniu §10 ust.5 i 7 IUL oraz prześle wykonawcy planu urządzenia lasu, odpowiednie dokumenty geodezyjne najpóźniej do dnia 30 czerwca 2017 roku.

A3. Formy przekazania baz danych

Plan urządzenia lasu wykonany zostanie wg stanu na 1 stycznia 2019 roku. Pracami urządzeniowymi objęte zostaną grunty ujęte na kopiach dokumentów ewidencyjnych zgodnych z aktualnym rejestrem gruntów nadleśnictwa. Nadleśnictwo prześle wykonawcy prac urządzeniowych (w wersji elektronicznej) wypisy z rejestru gruntów nadleśnictwa, które obejmować będą: zestawienia powierzchni rodzajów użytków gruntowych, kategorii użytkowania i grup rodzajów powierzchni zestawione dla działek, oddziałów, obrębów ewidencyjnych, gmin, powiatów, województw oraz razem dla obrębu leśnego.

Protokolarne przekazanie wykonawcy projektu planu niezbędnych danych z zakresu ewidencji gruntów oraz zaktualizowanego stanu lasu odbędzie się w drodze importu baz danych SILP (geobazy) do oprogramowania TAKSATOR, zgodnie z Zarządzeniem nr 13 DGLP z dnia 20.03.2007r. oraz „Instrukcją przenoszenia informacji pomiędzy PUL i bazą LAS Nadleśnictwa” rekomendowaną do stosowania pismem DGLP z dnia 26.05.2014r. (zn. spr. ZU-7019-28/14), nie wcześniej niż 30.03.2017 r. po aktualizacji bazy SILP LAS i LMN (opis i geometria) za 2016 r.

Geodezyjny podkład leśnej mapy numerycznej – mapa numeryczna działek ewidencyjnych i użytków gruntowych, przekazana zostanie w formie elektronicznej programem (np. EWMAPA) umożliwiającym automatyczne przywiązanie wydzieleń do działek oraz zaimportowanie do programu Taksator.

Terminy przekazania wykonawcy planu urządzenia lasu odpowiednich dokumentów geodezyjnych zgodnych z państwowym zasobem geodezyjnym i kartograficznym, będą uwzględniały organizację terenowych i kameralnych prac urządzeniowych. Ostateczny termin przekazania geodezyjnego podkładu leśnej mapy numerycznej ustala się na dzień 30 czerwca 2017 roku. Ewentualne zmiany w stanie posiadania będą przez wykonawcę uwzględnione jedynie do dnia 30 czerwca 2018 r.

Nadleśnictwo wstrzyma obrót gruntami w okresie 1.07-31.12.2018 r.

Rozbieżności pomiędzy otrzymanymi danymi ewidencyjnymi gruntów nadleśnictwa a stanem faktycznym na gruncie, zostaną zgłoszone nadleśniczemu w formie wykazu rozbieżności po wykonaniu taksacji. Usunięcie rozbieżności wykonać należy do czasu odbioru prac terenowych.

A4. Korekta podziału powierzchniowego

Pozostawić dotychczasowy podział powierzchniowy na oddziały. Grunty, które zostaną przejęte (dołączone) lub nabyte w inny sposób, należy włączyć do przyległych oddziałów. W razie konieczności utworzenia nowego oddziału, należy nazwać go jak oddział sąsiedni z dodaniem dużej litery alfabetu. Zachować obecną numerację oddziałów.

Wykonawca w maksymalnym stopniu zachowa aktualny podział wyłączeń taksacyjnych (adresów leśnych) nie tylko w strefach ochrony ptaków ale również w pozostałych, prawnie chronionych obszarach jak: rezerваты, siedliska przyrodnicze w obszarze Natura 2000, użytki ekologiczne. Granice wydzieleń należy dostosować do granic otulin rezerwatów oraz obwodów łowieckich w uzgodnieniu z nadleśnictwem.

Wykonawca w czasie taksacji zinventaryzuje słupki oddziałowe i naniesie je na mapę przeglądową z podziałem na istniejące, przewrócone lub ich brak. Nadleśnictwo na swój

koszt na podstawie dodatkowej umowy zleci wykonanie uzupełnienia, prawidłowego ustawienia oraz odnowienia napisów na słupkach oddziałowych.

A5. Oznaczenia niewyraźnych granic wyłączeń oraz ujmowanie w p.u.l. gruntów stanowiących współwłasność.

Mało wyraźne granice wydzieleni należy wyraźnie oznaczyć na wylotach i skrzyżowaniach „obrączkami” wykonanymi ośnikiem na korze na wysokości ok. 1,5 m oraz znakami kierunkowymi.

Pododdziały tworzyć w oparciu o kryteria instrukcyjne. Wyznaczone siedliska przyrodnicze w obszarach Natura 2000 PLH, jeżeli będą spełniały kryteria powierzchniowe a także ekotony, wydzielać jako osobne wyłączenia.

Pododdziały gruntów spornych oznaczyć kolejnymi dalszymi literami w oddziale po oznaczeniu pododdziałów o uregulowanym stanie posiadania.

A6. Wykorzystanie zdjęć lotniczych

Wykonawca prac urzędniowych wykorzysta ortofotomapę, której wykonanie w 2016 roku zleciło RDLP w Toruniu.

A7. Ujmowanie cech drzewostanów.

Cechy drzewostanów należy przyjmować dla poszczególnych wydzieleni zgodnie z zapisem § 26 IUL. Nie umieszczać informacji o pochodzeniu drzewostanów z odnowienia sztucznego. Pozostałe cechy ujmować, jeżeli są wystarczająco udokumentowane oraz uzgadniać z nadleśnictwem na etapie prac terenowych i końcowo po ich zakończeniu. Informację o drzewostanach postrzelanych oraz podkrzesywanych (z podaniem roku wykonania), wykonawca zamieści w polu tekstowym opisu taksacyjnego na podstawie danych nadleśnictwa.

A8. Zastosowanie jednostek kontrolnych

Nie projektować jednostek kontrolnych.

A9. Priorytety dotyczące przebudowy drzewostanów.

Drzewostany kwalifikujące się do przebudowy grupować zgodnie z §40 pkt.6 i 7 IUL, w następujące grupy:

A- Drzewostany do pilnej przebudowy pełnej, rozpoczynanej przy zastosowaniu użytkowania rębego w I 10-leciu

B- Drzewostany do stopniowej przebudowy pełnej, rozpoczynanej w I 10-leciu bez użytkowania rębego, z wykorzystaniem odnowień wyprzedzających rębnię przewidzianą w następnym 10-leciu oraz odpowiednich trzebieży przekształceniowych

C- Drzewostany do przebudowy częściowej w ramach cięć pielęgnacyjnych

Do grupy A w pierwszej kolejności zaliczać drzewostany:

- sosnowe niezgodne z TD (w trzecim stopniu zgodności) oraz obcego pochodzenia
- o niskim zadrzewieniu (0,5 i niższym),
- od II klasy wieku, trwale uszkodzone (ponad 50% uszkodzeń),
- na gruntach porolnych w 3 stopniu uszkodzeń, o jakości hodowlanej 41, 42, 43, 44

Proponowany wykaz drzewostanów do przebudowy wykonawca prac urządzeniowych przedstawi podczas odbioru prac terenowych.

Na obszarze siedliskowym Natura 2000 (PLH) Sandr Brdy w związku z zapisami planu zadań ochronnych, Świerk na wskazanych tam powierzchniach projektować w ramach cięć pielęgnacyjnych do stopniowego usunięcia.

A10. Zwiększenie powierzchni do odnowienia w KO i KDO z tytułu uszkodzeń podczas cięć rębnych

W drzewostanach w KO i KDO po wykonanych cięciach rębnych, powierzchnię do odnowienia zwiększyć o 15% z tytułu przewidywanych uszkodzeń (zwłaszcza w odnowieniach naturalnych), za wyjątkiem rębni gniazdowych z grodzonymi gniazdami.

A11. Dodatkowy pomiar drewna martwego

Inwentaryzację drewna martwego na powierzchniach próbnych kołowych, wykonać zgodnie z §62 IUL na co 10-tej powierzchni próbnej.

A12. Sporządzenie i wydruk map gospodarczych, gospodarczo-przeładowych i przeładowych oraz mapy sytuacyjnej.

Mapy gospodarcze, gospodarczo-przeładowe, przeładowe i sytuacyjne sporządzić na bazie LMN zgodnie ze standardem LMN. Zakres tematyczny map, szczegóły sytuacyjne zamieszczone na mapach, sposoby ich prezentowania jak również zakres obiektów obligatoryjnych, wykonać zgodnie z „Instrukcją techniczną sporządzania i wydruku map leśnych”, stanowiącą część III „Instrukcji zarządzania lasu”.

Na wszystkich mapach należy drukować kasowniki dla wszystkich obiektów liniowych.

Mapy gospodarcze z naniesionymi działkami zrębowymi wykonać według dotychczasowego podziału na arkusze map gospodarczych w skali 1:5000 w formacie A3 w formie księgi. Mapy gospodarczo-przeładowe leśnictw wykonać w skali 1:10000. Mapy przeładowe wykonać w skali 1:20000 a mapy sytuacyjne w skali 1:50000.

„Mapę obszarów chronionych i funkcji lasu” wykonać jako mapę przeładową w skali 1:20000 z zakresem treściowym określonym w §73 IUL.

„Mapę walorów przyrodniczo-kulturowych” wykonać jako mapę przeładową w skali 1:20000 .

Mapy przeznaczone dla nadleśnictwa:

1. Mapa przeglądowa:

- drzewostanów (po 3 egz. na każdy obręb , w tym po 2 egz. podklejonych na płótnie)
- siedlisk leśnych typy siedliskowe lasu (po 3 egz. na każdy obręb, w tym po 2 egz. podklejonym na płótnie)
- cięć rębnych (po 4 egz. na każdy obręb, w tym po 3 egz. podklejone na płótnie)
- obszarów chronionych i funkcji lasu.(po 3 egz. na każdy obręb)
- ochrony przeciwpożarowej (po 5 egz. na każdy obręb)
- gospodarki łowieckiej (po 3 egz. na każdy obręb)
- ochrony lasu (po 3 egz. na każdy obręb)
- zagospodarowania rekreacyjnego (po 3 egz. na każdy obręb)
- walorów przyrodniczo-kulturowych (po 3 egz. na każdy obręb)
- nasiennictwa i selekcji (po 2 egz. na każdy obręb)
- z podziałem na arkusze w kolorze (po 1 egz. na każdy obręb)
- „czyste” (po 20 egz. na każdy obręb)

2. Mapa gospodarczo-przeglądowa:

- drzewostanów i projektowanych cięć (14 leśnictw po 2 egz. podklejone na płótnie i załaminowane)
- siedlisk typy siedliskowe lasu (14 leśnictw po 2 egz. podklejone na płótnie i załaminowane)
- „czyste” (14 leśnictw po 10 egz.)

3. Mapy gospodarcze z naniesionymi i opisanymi działkami zrębowymi z wykazu cięć:

- wg arkuszy (po 1 egz.) w formacie A1
- komplet wg arkuszy w formie książki formatu A3

4. Mapa sytuacyjna:

- obszaru w granicach zasięgu terytorialnego nadleśnictwa, z podziałem na leśnictwa-czarnobiała (12 egz.)
- obszaru w granicach zasięgu terytorialnego nadleśnictwa z nadaną kolorystyką dla poszczególnych leśnictw (5 egz.)
- obszaru w granicach zasięgu terytorialnego nadleśnictwa (5 egz.)

Wszystkie mapy tematyczne oprócz wersji analogowej, wykonać również w wersji cyfrowej w formacie PDF oraz TIFF, na nośniku CD.

Mapy przeznaczone dla RDLP w Toruniu:

1. Mapy przeglądowe - jak dla nadleśnictwa, tylko nie podklejone, po 1 egz. na każdy obręb
2. Mapy gospodarcze – wg arkuszy (po 1 egz.) w formacie A1.
3. Mapa sytuacyjna obszaru w granicach zasięgu terytorialnego nadleśnictwa – 1 egz.

Wszystkie mapy tematyczne oprócz wersji analogowej, wykonać również w wersji cyfrowej w formacie PDF, na nośniku CD.

Mapy przeznaczone dla DGLP :

1. Mapy przeglądowe:
  - drzewostanów (1 egz.)
  - siedlisk leśnych typy siedliskowe lasu (1 egz.)
  - walorów przyrodniczo-kulturowych (1 egz.)
  - obszarów chronionych i funkcji lasu (1 egz.)
2. Mapa sytuacyjna obszaru w granicach zasięgu terytorialnego nadleśnictwa (1 egz.)

Wszelkie mapy nie przewidziane IUL i nie wyszczególnione powyżej, nadleśnictwo wykona odrębnym zleceniem na własny koszt.

A13. Podział na obręby i leśnictwa

Przyjąć dotychczasowy podział na obręby i leśnictwa.

A14. Definicja obszarów zagrożonych uporczywym występowaniem szkód

Nie zidentyfikowano obszary zagrożone uporczywym występowaniem szkód.

15. Terminy i sposoby kontroli oraz odbioru prac urzędzeniowych

Kontrola i odbiór prac urzędzeniowych będzie przeprowadzony zgodnie z Zarządzeniem nr 63/2002 DGLP z dnia 13.08.2002r. i obejmować będzie:

- kontrole terenowe prac wykonanych w danym miesiącu po przekazaniu przez wykonawcę protokołu odbioru robót z wyszczególnionymi wykonanymi pracami (pracownik RDLP właściwy do spraw urządzania lasu, przedstawiciel nadleśnictwa),
- szczegółowy, protokolarny odbiór opisów taksacyjnych po zakończeniu prac terenowych (taksator, leśniczy, inżynier nadzoru),
- analizę próbnych wydruków opisów taksacyjnych, sukcesywnie leśnictwami (nadleśnictwo),
- analizę planu użytków rębnych (RDLP, nadleśnictwo),
- komisyjny odbiór założonych powierzchni próbnych pomiaru miąższości (wykonawca, RDLP, nadleśnictwo),
- odbiór prac terenowych urządzania lasu - podsumowanie (wykonawca, RDLP, nadleśnictwo).

Kierownik pracowni u.l. przedstawi do akceptacji nadleśniczemu oraz RDLP wykonane prace terenowe etapami, przed wystawieniem przez wykonawcę faktury częściowej za ich wykonanie.

Wykonawca PUL przedłoży zleciodawcy wersje elektroniczne opisów taksacyjnych, elaboratu i POP wraz z załącznikami oraz bazy danych i warstwę geometryczną LMN, w terminie umożliwiającym ich sprawdzenie oraz przetestowanie na bazie testowej w nadleśnictwie, przed ostatecznym odbiorem.

A16. Formy oprawy opisów taksacyjnych i map, w tym map dodatkowych oraz prezentowanie programu ochrony przyrody, a także ewentualnej ekspertyzy docelowej sieci dróg leśnych oraz prognozy ekonomicznej z uwzględnieniem danych wrażliwych

Wykonawca planu urządzenia lasu wykona wydruki i sztywną oprawę opisów taksacyjnych dla nadleśnictwa, RDLP i poszczególnych leśnictw.

Aktualizację „Programu ochrony przyrody” sporządzić jako odrębny tom. W aktualizacji wykorzystać PZO dla obszarów Natura 2000, zwłaszcza dotyczące cennych siedlisk przyrodniczych i gatunków chronionych. Danych wrażliwych, dotyczących szczegółowej lokalizacji stanowisk roślin i zwierząt chronionych wraz ze strefami ich ochrony nie umieszczać w obowiązkowych składnikach planu urządzenia lasu: Elaborat (opis ogólny), POP i opisy taksacyjne oraz w POOŚ. Dane te (z dokładnością do wydzielenia) sporządzić i zestawić w tabeli w odrębnym opracowaniu, jako załącznik do planu urządzenia lasu, „POP-lokalizacja chronionych gatunków roślin i zwierząt” w 3-ch egzemplarzach : Nadleśnictwo, RDLP w Toruniu i RDOŚ.

Opis ogólny nadleśnictwa (elaborat) wraz z wykazem projektowanych cięć, program ochrony przyrody (POP), prognozę oddziaływania na środowisko (POOŚ) oraz opisy taksacyjne wykonać w formie cyfrowej (pliki PDF, XLS, DOC) oraz analogowej. Formę analogową oprawić w twarde oprawy z kieszeniami na mapy i płyty CD z wersjami cyfrowymi.

Formy oprawy map zgodnie z pkt. A12 protokołu.

Ekspertyza docelowej sieci dróg leśnych zostanie opracowana przez nadleśnictwo w terminie do 30.06.2018r. Ogólny zakres ewentualnej modernizacji dróg leśnych będzie ujęty kierunkowo w części planistycznej opisu ogólnego w rozdziale „Określenie potrzeb w zakresie infrastruktury technicznej, w tym turystyki i rekreacji”, w oparciu o opracowaną przez nadleśnictwo ekspertyzę.

Ekspertyzy ekonomicznej w formie szczegółowej prognozy spodziewanego wyniku ekonomicznego gospodarki leśnej nie sporządzać.

A17. Sporządzenie dodatkowej tabeli XXII dla gatunków chronionych, nieobjętych obszarem Natura 2000

Nie sporządzać tabeli XXII dla gatunków chronionych, nieobjętych obszarem Natura 2000.

A18. Ustalenia dotyczące postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko i na obszary Natura 2000 oraz innych spraw organizacyjnych

Dyrektor RDLP jako sporządzający projekt planu urządzenia lasu, wystąpi po KZP z wnioskiem do regionalnego dyrektora ochrony środowiska oraz państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko i na obszary Natura 2000.

W prognozie oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko i obszary Natura 2000 (POOŚ) oraz w programie ochrony przyrody (POP), wykonawca uwzględni i zaktualizuje wszystkie informacje dotyczące zwłaszcza stanu przedmiotów ochrony oraz zadań ochronnych, zawartych w:

- istniejących planach ochrony rezerwatów przyrody
- istniejących planach zadań ochronnych (PZO) dla obszaru Natura 2000
- istniejącej POOŚ

Działania ochronne zaprojektowane w zatwierdzonym PZO dla „Sandru Brdy” zamieszczone w załączniku nr 5 do zarządzenia zatwierdzającego PZO (szczegółowo dla wydzieleń), należy uwzględnić projektując wskazania gospodarcze oraz opisać w POP. Należy zachować w PUL adresy leśne zamieszczone w zarządzeniu zatwierdzającym PZO.

Część B : Założenia do planu urządzenia lasu

B1. Obszary chronione i funkcje lasu

Obszary chronione na terenie Nadleśnictwa Przymuszewo:

a) Natura 2000 (powierzchnia na gruntach nadleśnictwa):

- „Bory Tucholskie” o kodzie PLB 220009 - Dyrektywa Ptasia (OSO) – (4686,02 ha)
- „Wielki Sandr Brdy” o kodzie PLB 220001 – Dyrektywa Ptasia – (13964,55 ha)
- „Sandr Brdy” o kodzie PLH 220026 – Dyrektywa Siedliskowa – (1581,17 ha)
- „Dolina Brdy i Chociny” o kodzie PLH 220058 – Dyrektywa Siedliskowa – (905,00 ha)
- „Młosino-Lubnia” o kodzie PLH 220077 – Dyrektywa Siedliskowa – (1229,40 ha)
- „Ostoja Zapceńska” o kodzie PLH 220057 – Dyrektywa Siedliskowa – (69,27 ha)

b) Parki Krajobrazowe:

- Zaborski Park Krajobrazowy – 15986,85 ha na terenie Nadleśnictwa Przymuszewo

c) Obszary Chronionego Krajobrazu:

- Północny OChK – 2351,19 ha na terenie Nadleśnictwa Przymuszewo

d) Pozostałe obiekty chronione:

- użytki ekologiczne - na terenie nadleśnictwa znajduje się 38 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 141,71 ha.
- pomniki przyrody: pojedyncze drzewa 29 szt., grupy drzew 10 szt., głazy narzutowe 2 szt., inne 8 szt. w tym 7 powierzchniowe.
- otulina PN „Bory Tucholskie” 2125,64 ha.

Ze względu na dominujące funkcje lasu, do celów planowania urządzeniowego należy przyjąć podział na trzy główne grupy lasów:

- I. Lasy rezerwatowe – obejmujące grunty leśne zalesione i nie zalesione na terenie istniejących rezerwatów przyrody: „Bór Chrobotkowy”, „Bagno Stawek”, „Piecki”, „Nawionek”, „Dolina Kulawy”, „Kruszynek”.
- II. Lasy ochronne – zgodnie z Zarządzeniem nr 182 MOŚZNiL w sprawie uznania za ochronne lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie PGL LP Nadleśnictwa Przymuszewo, z dnia 23 października 1996 r, według którego w skład lasów ochronnych wchodzi odpowiednio lasy wodochronne, glebochronne, lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej, lasy znajdujące się na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych.
- III. Lasy gospodarcze- pozostałe lasy

B2. Typy siedliskowe lasu oraz ich ewentualne uzupełnienie o rozpoznane leśne siedliska przyrodnicze

Typy siedliskowe lasu (TSL) przyjęć na podstawie operatu glebowo-siedliskowego sporządzonego wg stanu na 01.01.2001r. zgodnie z pkt. A1 protokołu.

W wydzieleniach taksacyjnych na obszarach Natura 2000 - Dyrektywy Siedliskowej (PLH), zgodnie z pkt. A1 protokołu należy w opisie taksacyjnym zamieszczać odpowiednio: kody zespołów roślinnych oraz kody leśnego siedliska przyrodniczego. W pozostałych wydzieleniach (poza siedliskowym obszarem Natura 2000) nie umieszczać kodów siedlisk przyrodniczych.

Siedliska przyrodnicze występujące na obszarze Natura 2000, należy wyłączać w osobne pododdziały o ile spełniają kryterium powierzchniowe – minimum 0,25 ha. Mniejsze zaliczać i opisywać jako osobliwości przyrodnicze.

B3. Typy drzewostanów (TD) o kierunku ochronnym lub gospodarczym

W nawiązaniu do regionalizacji przyrodniczo – leśnej ustalono następujące typy drzewostanów o kierunku gospodarczym i odpowiadające im orientacyjne składy gatunkowe upraw:

Tabela 1. Typy drzewostanów o kierunku gospodarczym:

TSL (ha)	Typ drzewostanu gatunki prowinie	Gatunki dominujące w szlachetnym	Gatunki dominujące pomocnicze	Przykładowy skład gatunkowy odkrowienia
1	2	3	4	5
Bs - 180 ha	So	Brz		So 90, Brz 10
Bśw - 11361 ha	So	Brz	Dbb, Jrz	So 80-90, Brz i in. 10-20
Bb - 2 ha	Brz-So			So 70, Brz i inne 30
BMśw - 4428 ha	So *	Dbb Bk Brz Md	Kl Jrz	So 80, Dbb 10, Bk i in. 10
	Db- So + ^	Brz Md Św Bk	Kl Lp Jrz Gb	So 70, Dbb 20, Brz i in. 10
BMw - 19 ha	Db-So +	Św Brz	Kl Lp	So 70, Dbs 20, Św i in. 10
	So *	Dbs, Św, Brz,	Kl Lp Ol	So 80 Dbs, Św Brz i in. 20
BMb - 43 ha	Brz-So	Św	Ol	So 60, Brzo 30, Św i in. 10
LMśw - 918 ha	So Db +	Bk Md Brz Dg	Kl Gb Lp Jb Gr	Db 50, So 30, Bk i in. 20
	Bk Db So ¹⁾	Md	Gb Kl Lp Jb Gr	So 40, Db 30, Bk 20 Md i in. 10
	Db-So *	Bk, Md,	Kl, Gb, Lp,	So 50, Db 30, Bk i inne 20
LMw - 70 ha	So Db	Brz, Klz, Św	Ol Lp Gb	Dbs 50, So 30, Brz i in. 20
	Ol-Brz-Db ^	Jw., Kl, Oś, Św,	Lp, Wz, Gb	Dbs 40, Brz 20, Ol 20, Jw i inne 20

L Mb – 19 ha	OL-Brz	Św, So	Wb	Brz 60, Ol 30, Św i inne 10
Lśw – 73 ha	Db Bk-Db # Db-Bk # Jw-Lp-Db ∞ ^	Lp, Md, Dg,, Jw, Lp, Kl, Jw, Md, Lp, Kl, Dg, Św,	Kl, Gb, Czr Jb Gr Gb, Brz, Md, Gb, Gb Wz Czr Jb Gr	Dbs 80, Lp, i inne 20 Db 60, Bk 30, Lp i inne 10 Bk 50, Db30, Md i inne 20 Dbs50, Lp20,, Jw20, Dg i inne 10
Lw – 8 ha	Jw-Db !	Wz, Kl, Lp, Św, Ol	Czr Gb	Dbs 70, Jw 20, Wz i in. 10
Ol - 57 ha	Ol	Brz Św		Ol 90, Brz i in. 10
OlJ 2i3 - 46 ha	Ol ^ Jw -Ol !	Jw Brz Brz, Św, Wz		Ol 80, Jw i in. 20 Ol60, Jw20, Brz i inne 20
OlJ 0-1	Db-Ol	Brz	Jw	Ol60, Dbs20, Brz i inne 20

* - siedliska słabsze (utwory piaszczyste) i formy zniekształcone

+ - siedliska mocniejsze

^ - wariant wilgotniejszy (2 lub 3)

- grąd środkowoeuropejski oraz o nieokreślonej przynależności syntaksonomicznej

! – w związku z chorobą Js, zamiennie zastosowano Jw.

1) – z istniejącym Bk w warstwie Ip, Iip, podrostu lub nalotu z udziałem >20%

∞ - grąd zboczowy

Tabela 2. Dla siedlisk przyrodniczych w obszarze Natura 2000 PLH, przyjmując następujące typy drzewostanów o kierunku ochronnym, o ile PZO nie stanowi inaczej:

LP	Siedlisko przyrodnicze	Kod	TSL	TD	Orientacyjny skład gatunkowy	Uwagi
1	<i>Cladonio-Pinetum</i>	91TO	Bs	So		
2	<i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>	91D0	Bb	Brzom-So	So80%, Brzom20%	
3	<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum</i> (<i>Betuletum pubescentis</i>)	91D0	BMb	So-Brzom	Brzom70%, So20%, Św i inne 10%	
4	<i>Sphagno squarrosi-Alnetum</i>	91D0	LMb	Brzom-Ol	Olc60%, Brzom30% Św i inne 10%	
5	Grądy Środkowoeuropejski / Subatlantycki*	9170 / 9160 *	LMśw/	Gb-Lp-Dbs	Dbs50%, Lp20%, Gb20%, Kl, Dbb, Jw, Brz, Oś 10%	
	LMśw *		Gb-Lp- Dbs*	Dbs40%, Lp20%, Gb 20%, Bk10%, Dbb, Kl, Brz, Oś, So10%		
	LMw		Dbs	Dbs60%, Lp, Kl, Gb. Jw40%		

	<i>stachyetosum</i>		Lśw/	Gb-Lp-Dbs	Dbs 40%, Lp 20%, Gb 20%, Jw, Bk, Kl i inne 20%	
	<i>Galio-Carpinetum typicum / Stellario-Carpinetum typicum*</i>		Lśw *	Gb-Lp-Dbs *	Dbs40%,Lp20%,Gb 20%,Bk10%,Kl,Brz, Oś,Dbb10%	
	<i>Galio-Carpinetum corydaletosum</i>		Lw	Dbs	Dbs 70%, Gb, Lp, Klz, Js,Olc i inne 30%	
6	Śródładowe kwaśne dąbrowy <i>Calamagrostio-Quercetum</i>	9190-2	LMśw BMśw	So-Dbb	Db 50% So 30% Bk, Brz i inne 20%	
			Lśw	Db	Db 70%, Bk, Brz, Os i inne 30%	
7	Lęgi olszowo – jesionowe <i>Fraxino-Alnetum</i>	91E0	OIJ	Js-OI	OI 50% Js 30% Wzs, Wzosp, Brzom, Klz, Gb, Lp 30%	
8	Ciepielubne (światliste) dąbrowy <i>Potentillo albae-Quercetum</i>	91I0-1	LMśw	Db	Dbs40%,Dbb40% Lp, So, Brz, Klz, Oś 20%	Usuwanie z d- stanów domieszek buka i graba.

B4. Wieki rębności

Zgodnie z zarządzeniem nr 36 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 19 maja 2004 roku przyjąć następujące wieki rębności:

Tabela 3. Wieki rębności

GATUNEK	WIEK RĘBNOŚCI
Db, Js,	140 lat
Bk,Dbc,Jw.,Kl, Lp, Gb, Wz	120 lat
So, Sow,	110 lat *
	100 lat ^
Md, Dg	100 lat
Brz, Ol nas, Ak, Św	80 lat
Olodrośl, Wb	60 lat
Os	50 lat
Tp, Olsz, Sob	40 lat

*- Obręb Laska ^ - Obręb Przymuszewo

Przeciętne wieki rębności ustalone zostały głównie w celu obliczenia etatów wg dojrzałości i nie muszą być zgodne z wiekiem dojrzałości rębnej ustalonym indywidualnie dla każdego drzewostanu. Przyjąć następujący sposób ustalania wieków dojrzałości rębnej:

- dla drzewostanów, dla których określa się dwucyfrową jakość hodowlaną wiek dojrzałości rębnej utożsamia się z przeciętnym wiekiem rębności określonym dla gatunku panującego,
- dla drzewostanów starszych lub zakwalifikowanych do przebudowy, dla których określa się jednocyfrową jakość techniczną wiek dojrzałości rębnej określony zostanie indywidualnie dla każdego drzewostanu zgodnie z kryteriami podanymi w § 83 pkt 6 instrukcji urządzania lasu.

B5. Podział na gospodarstwa

Przyjąć następujący podział na gospodarstwa:

- Gospodarstwo specjalne (S)
- Gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów ochronnych (O)
- Gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów gospodarczych (G)

Na potrzeby obliczenia etatów cząstkowych w gospodarstwie wielofunkcyjnych lasów gospodarczych, wyodrębnić obszary kwalifikujące się do jednego sposobu zagospodarowania:

- zrębowy sposób zagospodarowania (GZ), na siedliskach borów i olsów za wyjątkiem silniejszego wariantu BMśw

- przerębowo-zrębowy sposób zagospodarowania (GPZ), na siedliskach lasów oraz silniejszego wariantu BMśw

W skład **gospodarstwa specjalnego** zaliczyć:

- rezerваты przyrody wraz z ewentualnymi otulinami
- lasy glebochronne na stokach o nachyleniu ponad 45° (ok.5.5 ha)
- lasy na terenach ośrodków wypoczynkowych i w ich otulinach
- wszystkie lasy na siedliskach: Bb, BMb, LMb (ok.64 ha)
- WDN, drzewostany zachowawcze oraz z drzewami matecznymi
- lasy w strefach ochrony ostoi zwierząt objętych ścisłą (całoroczną) ochroną gatunkową
- lasy stanowiące wyłączone powierzchnie badawcze i doświadczalne (GPW)
- płyty siedlisk z obszarów Natura 2000, które zinwentaryzowano jako przedmioty ochrony dla danego obszaru (przyrodnicze siedliska chronione)
- lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody
- lasy na gruntach spornych
- lasy grupy HCVF (kulturowe, strefy i powierzchnie ochronne) jeśli stanowią całe pododdziały (minimum 0,25 ha). W przeciwnym razie będą opisywane w informacjach dodatkowych jako osobliwości przyrodnicze.

W skład **gospodarstwa wielofunkcyjnych lasów ochronnych** wejdą wszystkie lasy uznane za ochronne wg Zarządzenia nr 182 MOŚZNIŁ w sprawie uznania za ochronne lasów

stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie PGL LP Nadleśnictwa Przymuszewo, z dnia 23 października 1996 r., z wyjątkiem zaliczonych do gospodarstwa specjalnego.

W skład gospodarstwa wielofunkcyjnych lasów gospodarczych wejdą wszystkie lasy pozostałe.

B6. Wytyczne w sprawie cięć rębnych

W warunkach Nadleśnictwa Przymuszewo przyjęć następujące rodzaje i formy rębni według typów siedliskowych lasu:

Tabela 4. Rodzaje i formy rębni

Typ siedliskowy lasu oraz jego orientacyjna pow.	Rodzaj i forma rębni		Nawrót cięć lub okres odnowienia
	zasadnicza	dopuszczalna	
Bs, Bśw – 11541 ha	I b	Ic, Ia	Ia,b,c 4-5 lat
Bb, BMb, LMb , - 64 ha	Nie planuje się użytkowania rębego		
BMśw – 4428 ha	I b	IIIa, Ia	I a,b 4-5 lat
	IIIa *	IIIb, Ib	III a,b 10-15 lat
Bw, BMw - 19 ha	I b	III a, IIb, IIc, Ic	I b, c 4-5 lat
			III a 10-15 lat
			II 15-20 lat
LMśw - 918 ha	III a, III b	II d, IVd	III b, II d 15-20 lat
			IIIa 10-15 lat
			IVd 20-40 lat
LMw - 70 ha	III a,	IIIb, IVd	III a 10-15 lat
			IIIb 15-20 lat
			IVd 20-40 lat
Lśw - 73 ha	IIa, IIIb	IIb, IIIa, IVd	IIIa,b, II 15-20 lat
			IIIa (d-ny So) 8-10 lat
Lw - 8 ha	III b, IIb	IIIa, IIa	IIIa 10-20 lat
			III b, IIa,b 15-20 lat
OI - 57 ha	I b	Ic	Ib,c 4-5 lat
OIJ - 47 ha	II b,	IIIb, Ic, Ib	Ib,c, 4-5 lat
			IIb, IIIb 15-20 lat

* - mocniejsze odmiany BMśw (*Quercus robur-Pinetum, Fago-Quercetumpetreae*)

Podczas prac projektowych przyjęć następujące zasady i uszczegółowienia:

- dopuszczalną RbIa stosować w przypadku: drzewostanów złej jakości, działek zrębowych kończących ostępy, drzewostanów do przebudowy o pow. większej niż 4 ha oraz drzewostanów rębnych i starszych na dużych powierzchniach, wymagających pilnego użytkowania rębego.

- zgodnie z Zasadami Hodowli Lasu rębnia Ib powinna mieć szerokość 31-60 m lub nie może przekraczać powierzchni 4,00 ha,
- użytkowanie rębne w gospodarstwie specjalnym wynikać powinno ze stwierdzonych na gruncie potrzeb hodowlanych i sanitarnych,
- zaprojektować w przypadkach uzasadnionych względami ekonomicznymi i przyrodniczymi, w uzgodnieniu z nadleśnictwem strefy ochronne (**ekotony**) przy bagnach, użytkach rolnych, drogach krajowych i wojewódzkich, jeziorach i rzekach oraz chronionych siedliskach wymagających stref ochronnych tak, by stanowiły osobne wydzielania (przy zachowaniu kryteriów powierzchniowych) lub stanowiły część wydzielania planowanego do użytkowania rębego, zaliczoną w poczet 5% powierzchni pozostawionej do naturalnego rozpadu. Przy projektowaniu ekotonów brać pod uwagę zalecenia wskazane w PZO. Ekotony projektować w drzewostanach zdrowych i stabilnych. W przeciwnym razie ekoton zakładać od podstaw na etapie uprawy.
- etat użytkowania rębego zaprojektowany zostanie zgodnie z zasadami określonymi w § 87-93 instrukcji urządzania lasu. Wysokość użytkowania rębego wynikać będzie z sumy przyjętych etatów dla poszczególnych gospodarstw.
- zgodnie z zapisem w PZO „Bory Tucholskie” w ramach każdej rębni projektować do pozyskania maksymalnie 95% zapasu, z pozostawieniem grup drzewostanu macierzystego na 5% pow. manipulacyjnej lub minimum 0.05 ha.
- w obrębie Laska w oddziałach 233-235, 248-250, 262-263, gdzie występują jednowiekowe drzewostany sosnowe odnowione po gradacji strzygoni choinówki w większości materiałem obcego pochodzenia, proponuje się zastosowanie rozrębów, wrębów i ostępów przejściowych lub zwiększenie szerokości zrębów w celu przyspieszenia procesu odnowienia (dopuszczalna RbIa).

W wyjątkowych wypadkach po uzgodnieniu z nadleśniczym, można odstąpić od ustalonego w tabeli schematu rębni. Odstępstwa można zastosować dla następujących przypadków:

- w pododdziałach nie przekraczających powierzchni 2ha
- w pododdziałach o nietypowym kształcie – wąskich i długich

Gotowy, wcześniej uzgodniony z nadleśnictwem oraz z RDLP, plan cięć użytków rębnych wraz z mapami cięć wykonawca przedłoży na Naradzie Techniczno-Gospodarczej (NTG). Zaakceptowany na NTG etat masowy użytków rębnych stanowić będzie maksymalną, zatwierdzoną decyzją MŚ wielkość pozyskania w okresie obowiązywania

PUL, bez możliwości kompensacji z szacunkowo określonym rozmiarem użytków przedrębnych.

B7. Szczegółowe wytyczne w sprawie sporządzenia „Wykazu drzewostanów kwalifikujących się do przebudowy”

Do pilnej przebudowy pełnej (A) kwalifikować drzewostany :

- a) w wieku ponad 20 lat:
  - o składzie gatunkowym niezgodnym z TD (siedliskiem), niskiej jakości hodowlanej (44, 43, 34) lub technicznej (4) oraz niskim zadrzewieniu (0,5 i niżej).
  - w których przebudowę planuje się z zastosowaniem odpowiedniej rębni rozpoczętej w I dziesięcioleciu oraz z krótkim lub średnim okresem przebudowy
  - trwale uszkodzone (ponad 50%) za wyjątkiem stanowiących zbiorowiska zastępcze

Do stopniowej przebudowy pełnej (B) kwalifikować drzewostany :

- b) w wieku ponad 20 lat:
  - o składzie gatunkowym częściowo zgodnym z TD (siedliskiem) i niskiej jakości hodowlanej (44, 43, 34) lub technicznej (4).
  - w których przebudowę planuje się z zastosowaniem trzebieży przekształceniowych z wykorzystaniem odnowień (podsadzeń) wyprzedzających rębnię przewidzianą w następnych dziesięcioleciach oraz z długim okresem przebudowy.

Proponowany wykaz drzewostanów do przebudowy wykonawca prac urządzeniowych uzgodni z nadleśnictwem przed przedstawieniem go podczas odbioru prac terenowych.

B8. Wytyczne w sprawie pielęgnowania lasu, w tym cięć pielęgnacyjnych

W trakcie prac terenowych w drzewostanach nie objętych użytkowaniem rębnym w zależności od stadium rozwojowego, wieku i jakości określony zostanie jeden z zabiegów: CP, CP-P, TW, TP w jednym nawrocie. Dwa nawroty cięć pielęgnacyjnych – CP/TW projektować w drzewostanach na przełomie I i II klasy wieku, głównie Ol, Md i Brz oraz wielogatunkowych i mieszanych a także w dynamicznie przyrastających drzewostanach sosnowych (Ia-I bonitacji) zwłaszcza na gruntach porolnych.

Od zaprojektowania użytkowania przedrębnego odstąpić można jedynie w zdrowych drzewostanach sosnowych od IVb klasy wieku wzwyż, równomiernym zagęszczeniu oraz w których niedawno była wykonana trzebież. Wykaz takich drzewostanów, uzgodnionych wcześniej z nadleśnictwem, przedstawiony zostanie w trakcie odbioru prac terenowych i ostatecznie zatwierdzony na NTG.

W lasach grupy HCVF projektować użytkowanie zgodnie z potrzebami hodowlanymi, za wyjątkiem ekosystemów referencyjnych.

Etat cięć użytkowania przedrębego w wymiarze powierzchniowym, będący sumą powierzchni drzewostanów zaprojektowanych do użytkowania przedrębego we wskazaniach gospodarczych opisu taksacyjnego: CP-P, TW i TP (**tylko jeden nawrót**) jest wielkością obligatoryjną, która przyjęta zostanie na posiedzeniu NTG.

O charakterze cięć CP (z masą/bez masy) na etapie wykonania prac urzędniowych decyduje taksator w uzgodnieniu z nadleśniczym. W opisach taksacyjnych projektować jeden zabieg CP albo CPP.

Szacunkowy etat cięć użytkowania przedrębego w wymiarze masowym określony na posiedzeniu NTG, zawierać się powinien w przedziale 50-75% spodziewanego przyrostu bieżącego w okresie obowiązywania planu urządzenia lasu z wszystkich drzewostanów, w których nie planuje się użytkowania rębego oraz nie może być kompensowany z obligatoryjnym etatem masowym użytków rębnych.

B9. Wytyczne w sprawie hodowli lasu

Typy drzewostanów oraz orientacyjne składy odnowień zgodnie z pkt. B3 protokołu.

Weryfikacja danych dotyczących nasiennictwa i selekcji w tworzonym planie urządzenia lasu wykonana zostanie w uzgodnieniu z nadleśnictwem. Weryfikacja GDN w nadleśnictwie nastąpi poprzez wspólne uzgodnienia: Wydziału Gospodarowania Ekosystemami RDLP, Nadleśnictwa Przymuszewo oraz wykonawcy planu, po obejździe terenowym obiektów.

Powierzchnię projektowanych odnowień przyjąć w wysokości 90% planowanych na 10-lecie zrębów (zręby wykonane w pierwszych 9 latach planu). Dla tej powierzchni projektować również melioracje agrotechniczne, bez ich zapisu w opisach taksacyjnych. Pielęgnację upraw projektowanych (CW) zaprojektować wyłącznie w uprawach przewidzianych do założenia w pierwszych 5-ciu latach PUL (50% planowanych na 10-lecie zrębów), w jednym nawrocie, bez jej zapisu w opisach taksacyjnych.

Dla istniejących na dzień 01.01.2019r upraw, młodników po rębniach złożonych, KO, KDO, zrębów, halizn i płazowin, w opisach taksacyjnych projektować w uzgodnieniu z nadleśnictwem zabiegi pielęgnowania upraw (piel. gleby lub CW) bez powtórzeń (nawrotów), wyłącznie wg aktualnych potrzeb hodowlanych zwłaszcza tam, gdzie zabieg nie był wykonany. Do zadań obligatoryjnych z zakresu pielęgnacji zainwentaryzowanych upraw w podsumowaniu brać jeden zabieg : PIEL lub CW.

O potrzebie stosowania wielokrotnych nawrotów w pielęgnacji upraw i młodników, na

mocnych siedliskach lasowych (Lśw, Lw), gdzie wymagane jest wejście z zabiegami CW 2-krotne i CP 2-krotne, w oparciu o faktyczne potrzeby hodowlane, wykonawca PUL zamieści stosowną adnotację wraz z uzasadnieniem w części opisowej elaboratu.

Wskaźnik poprawek i uzupełnień w nowozakładanych odnowieniach i zalesieniach przyjąć w wysokości 10%.

Podsadzania produkcyjne w uzgodnieniu z nadleśnictwem projektować w drzewostanach od II do IIIa (włącznie) podklasy wieku, o zadrzewieniu niższym od 0,8, o TD niezgodnym z siedliskiem, na żyznych (zwłaszcza porolnych) siedliskach od BMśw (wariant mocniejszy) wzwyż, z istniejącym podszytem do 30% . W drzewostanach projektowanych do podsadzeń, zaprojektować cięcia przedrębne.

Nie projektować wprowadzania podszytów. Nie dotyczy to ekotonów, ognisk biocenotycznych oraz powierzchni ogniskowo-kompleksowej metody ochrony lasu.

Grunty do zalesienia należy uzgodnić z nadleśnictwem po zakończeniu prac taksacyjnych.

Do dolesień projektować luki o powierzchni powyżej 0,10 ha mierzonej od rzutu koron.

Na obligatoryjną powierzchnię pielęgnowania lasu składać się będą **jednokrotne zabiegi** (bez nawrotów) pielęgnowania zainwentaryzowanych upraw (piel.gleby lub CW), pielęgnowania zainwentaryzowanych młodników (CP i CP-P) oraz trzebieże (TW i TP). Powierzchnia ta, podlegająca zatwierdzeniu wynikać będzie z tabeli XVII i XVIII oraz równa będzie powierzchni wynikającej z podsumowania odpowiednich zadań pielęgnacyjnych opisów taksacyjnych.

B10. Wytyczne w sprawie ogólnej ochrony lasu oraz ochrony przeciwpożarowej

Zagadnienia dotyczące stanu i ochrony lasu, w tym dotyczące konieczności stosowania odpowiednich zabiegów jak np. gradzenie, smarowanie repelentami itp. zostaną omówione w opisie ogólnym planu urządzenia lasu na podstawie danych dostarczonych przez nadleśnictwo, ZOL oraz zebranych podczas taksacji leśnej (uszkodzenia drzewostanów). Zagadnienia te przedstawione zostaną na mapie ochrony lasu. Na mapie ochrony lasu w uzgodnieniu z nadleśnictwem oprócz elementów obligatoryjnych przewidzianych IUL tom III, nanieść stałe miejsca corocznego wywieszania pułapek feromonowych do odłowu samców brudnicy mniszki w ilości ustalonej przez nadleśniczego, stałe miejsca partii kontrolnych jesiennych poszukiwań szkodników pierwotnych sosny i powierzchni monitoringu SPO oraz stałe ogniska gradacyjne.

Wykonawca p.u.l. dokona analizy stanu zagrożenia pożarowego w ubiegłym okresie gospodarczym oraz na jej podstawie określi kategorię zagrożenia pożarowego nadleśnictwa.

Wykonawca p.u.l. wykona weryfikację pasów przeciwpożarowych przy drogach publicznych, torach kolejowych, parkingach i zakładach przemysłowych oraz dokona analizy aktualnego stanu ochrony przeciwpożarowej nadleśnictwa, oceniając poszczególne zagadnienia wymienione w §103 pkt.3 i 4 IUL. W oparciu o powyższą analizę i ocenę, należy opracować kierunkowe wytyczne dotyczące pożądanych działań z zakresu ochrony przeciwpożarowej.

Na wykonawcy planu będzie spoczywał obowiązek uzgodnienia zagadnień dotyczących ochrony przeciwpożarowej z Komendantem Wojewódzkim PSP, o ile ustalona będzie I lub II kategoria zagrożenia pożarowego.

Na mapie przeglądowej ochrony przeciwpożarowej muszą się znaleźć następujące elementy (istniejące i projektowane): kategoria zagrożenia pożarowego, pasy ppoż., bazy sprzętu pożarowego, drzewostany potencjalnie narażonych na pożary, siedziby straży pożarnych: PSP i OSP, wieże ppoż., punkty alarmowo-dyspozycyjne, punkty telefoniczne, lokalizacja radiostacji, przejazdy przez tory kolejowe, punkty czerpania wody, hydranty, miejsca postoju pojazdów, parkingi, drogi pożarowe i dojazdowe wraz z ich oznakowaniem.

Wykonawca p.u.l. dokona także oceny i weryfikacji stanowisk czerpania wody oraz dojazdów pożarowych, zgodnie z pkt. 4.6.8 Instrukcji Ochrony Przeciwpożarowej Lasów.

B11. Wytyczne w sprawie zagospodarowania rekreacyjnego

W ramach sporządzanego planu urządzenia lasu nadleśnictwo opracuje i uzgodni z wykonawcą docelowy plan zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego na 10 lat. Plan ten będzie elementem elaboratu. Na mapę przeglądową zagospodarowania rekreacyjnego nadleśnictwa zostaną wniesione wszystkie projektowane oraz zinwentaryzowane w trakcie prac terenowych i zweryfikowane przez nadleśnictwo elementy zagospodarowania rekreacyjnego oraz związane z infrastrukturą edukacji ekologicznej takie jak: obiekty turystyczne, parkingi leśne, miejsca postoju, pola namiotowe, miejsca biwakowania, szlaki turystyczne (w tym piesze „nordic walking”, kajakowe), ścieżki rowerowe i edukacyjne (dydaktyczne), szlaki do jazdy konnej, osobliwości przyrodnicze i historyczne, wiaty oraz obiekty infrastruktury edukacji ekologicznej. Dla czytelności w legendzie mapy zamieszczać tylko te elementy, które dotyczą Nadleśnictwa Przymuszewo. Elementy istniejące i projektowane dotyczące zagospodarowania turystycznego oraz związane z infrastrukturą edukacji ekologicznej, opisane zostaną w elaboracie planu urządzenia lasu. W części opisowej należy zestawić w formie tabelarycznej:

- istniejące i projektowane urządzenia zagospodarowania turystycznego (zgodne z mapą)
- elementy liniowe zagospodarowania turystycznego (szlaki, ścieżki itp.) biegnące przez grunty nadleśnictwa lub stykające się z nimi, z podaniem ich: nazwy (lub barwy),

rodzaju/przeznaczenia, długości całkowitej w obszarze zasięgu terytorialnego (w tym na gruntach PGL LP) oraz zarządzającego (np. PTTK czy Zaborski Park Krajobrazowy).

W trakcie obrad NTG nadleśniczy przedstawi do akceptacji program edukacji ekologicznej w nadleśnictwie na najbliższe 10-lecie.

B12. Wytyczne w sprawie użytkowania ubocznego oraz zagospodarowania łowieckiego

Projektowanie działań w zakresie użytkowania ubocznego oraz zagospodarowania łowieckiego, odbędzie się przy współpracy z nadleśnictwem zgodnie z §§105-107 IUL część I. Elementy zagospodarowania łowieckiego wraz z obszarem obwodów łowieckich i kół, uwzględnić na mapie gospodarki łowieckiej oraz wprowadzić do odpowiednich warstw leśnej mapy numerycznej zgodnie ze standardem w oparciu o przekazane przez nadleśnictwo dane.

Oprócz istniejących plantacji choinkowych zaprojektować nowe w uzgodnieniu z nadleśnictwem (np. na poletkach łowieckich).

B13. Wytyczne dotyczące infrastruktury nadleśnictwa

W planie urządzenia lasu w rozdziale „Określenie potrzeb w zakresie infrastruktury technicznej, w tym turystyki i rekreacji” opisane zostaną kierunkowo potrzeby w zakresie: budowy i remontów dróg, budynków, mostów, przepustów i urządzeń melioracyjnych, budowy i konserwacji zbiorników małej retencji oraz urządzeń na potrzeby turystyki i rekreacji. Uwzględnione zostaną również inwestycje i zadania realizowane oraz planowane w zakresie infrastruktury.

Ekspertyza docelowej sieci dróg leśnych będzie sporządzona przez nadleśnictwo.

B14. Wytyczne dotyczące charakterystyki ekonomicznej

Charakterystykę warunków ekonomicznych gospodarki leśnej oraz prognozę spodziewanego wyniku ekonomicznego wykonać zgodnie z § 118 IUL.

Ekspertyzy ekonomicznej nie sporządzać.

B15. Szczegółowa prognoza stanu zasobów drzewnych na koniec przyszłego okresu gospodarczego

Wykonawca prac urządzeniowych określi i opíše stan zasobów drzewnych na koniec okresu gospodarczego zgodnie z § 123 IUL, bez stosowania programów symulujących szczegółowo rozwój zasobów drzewnych.

B16. Weryfikacja i aktualizacja programu ochrony przyrody

Aktualizacja i weryfikacja programu ochrony przyrody wykonana będzie zgodnie z § 110, 111 i 112 instrukcji zarządzania lasu i sporządzona zostanie jako odrębny tom planu urządzenia lasu. Aktualizacji wymagają przede wszystkim wszystkie formy ochrony przyrody

oraz wykazy obiektów podlegających ochronie. Lasy grupy HCVF (strefy i powierzchnie ochronne, ekosystemy referencyjne) należy opisać i zestawić w tabeli a ich aktualizacja odbędzie się przy następnej rewizji PUL. Wykonawca w czasie prac taksacyjnych dokona aktualizacji danych dotyczących lokalizacji (z dokładnością do wydzielenia) chronionych i rzadkich gatunków w oparciu o wpisy aktualizujące pracowników nadleśnictwa a także wprowadzi nowe lokalizacje odkryte w czasie taksacji. Dane te zgodnie z pkt. A16 protokołu sporządzone będą w odrębnym opracowaniu, jako: „załącznik do planu urządzenia lasu – POP”, w 3-ch egzemplarzach (Nadleśnictwo, RDLP w Toruniu, RDOŚ).

Zgodnie z aktualną instrukcją urządzania lasu do programu ochrony przyrody sporządzona zostanie mapa „Mapa przeglądowa walorów przyrodniczo – kulturowych”.

B17. Wydruk map tematycznych

Wykonawca prac urzędzeniowych wykona poszczególne mapy tematyczne zgodnie z IUL tom III oraz w ilości i formacie określonym w pkt. A12 i A16 protokołu. Mapy gospodarczo-przeładowe dla leśniczych przekazać podklejone, zafoliowane i złożone do formatu B5 lub A5 (jak cały operat dla leśniczego). Wszelkie mapy nie przewidziane IUL nadleśnictwo sporządzi na swój koszt odrębnym zleceniem.

B18. Projekt wystąpienia do regionalnego dyrektora ochrony środowiska w sprawie zakresu oraz szczegółowości prognozy oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko i obszary Natura 2000

Dyrektor RDLP jako sporządzający projekt planu urządzenia lasu, wystąpi z wnioskiem do regionalnego dyrektora ochrony środowiska oraz państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko i na obszary Natura 2000.

B19. Inne zagadnienia projektowe, specyficzne dla nadleśnictwa

Zatwierdzone Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku PZO dla obszaru Natura 2000 PLH 220077 „Młosino-Lubnia” oraz PLH 220026 „Sandr Brdy”, zawierają działania ochronne, za wykonanie których odpowiada między innymi Nadleśnictwo Przymuszewo. Działania te w odniesieniu do **gruntów leśnych** polegają na:

- utrzymywanie wokół jezior lobeliowych (3110) wraz z przyjeziornymi torfowiskami pasa drzewostanów wyłączzonego z cięć rębnych zupełnych o szerokości ok. 50 m
- wyłączenie z cięć rębnych zupełnych bezpośrednich obrzeży twardowodnych (oligo- i mezotroficznych) zbiorników wodnych (3140), szerokości ok. 10 m oraz stromych skarp przyjeziornych
- wyłączenie z cięć rębnych zupełnych bezpośrednich obrzeży starorzeczy i naturalnych eutroficznych zbiorników wodnych (3150), szerokości ok. 10 m oraz stromych skarp przyjeziornych lub pozostawienie pasa ok.25m w przypadku użytkowania zrębami zupełnymi

- utrzymywanie wokół naturalnych, dystroficznych zbiorników wodnych (3160) wraz z torfowiskami na obrzeżach, pasa drzewostanu wyłączzonego z cięć rębnych zupełnych o szerokości ok. 30-50 m

- utrzymywanie wokół żywych torfowisk wysokich (7110) pasa drzewostanów wyłączzonego z cięć rębnych zupełnych o szerokości ok. 30-50 m

- utrzymywanie wokół torfowisk przejściowych i trzęsawisk (7140), pasa drzewostanów wyłączzonego z cięć rębnych zupełnych o szerokości ok. 30-50 m

- wyłączenie z zabiegów gospodarczych i pozostawienie do naturalnej sukcesji siedlisk borów i lasów bagiennych (91D0)

- wyłączenie z zabiegów gospodarczych i pozostawienie do naturalnej sukcesji siedlisk łągów wierzbowych, topolowych, olszowych i jesionowych oraz olsów źródliskowych (91E0)

- usuwanie martwego drewna pozyskanego w ramach cięć pielęgnacyjnych i ochronnych z płatów siedlisk sosnowych borów chrobotkowych (91T0)

- utrzymanie bezdrzewnego pasa szerokości do 4m od drogi leśnej wzdłuż wydzielenia 325c,h, 329d, dla zachowania stanowisk gatunków porostów; *Cladonia stellaris* i *Flavocetraria nivalis*

- zmniejszenie zwarcia drzewostanu w obrębie stanowiska *obuwika pospolitego* w oddz. 149a, h.

Wykonawca PUL uwzględni powyższe zapisy w projekcie PUL oraz POP.

W celu sprawnego przebiegu prac urzędniowych wskazane są częste kontakty personelu urzędniowego z pracownikami nadleśnictwa. Chodzi tu szczególnie o systematyczne uzgadnianie (omawianie) prac zamykanych na poszczególnych etapach. Ścisła współpraca wpłynie na wyższą jakość sporządzanego planu i pozwoli uwzględnić w nim specyfikę urządzanego obiektu. Nadleśnictwo udostępni wykonawcom planu u.l. wszystkie niezbędne dane, zaś wykonawcy zebrane dane inwentaryzacyjne oraz projektowane czynności gospodarcze w zakresie planowania hodowlanego będą konsultować z nadleśnictwem.

Przewodniczący Komisji

Z-ca DYREKTORA
ds. Gospodarki Leśnej

dr inż. Witold Pajkert

Protokółował:

Starszy Specjalista Służby Leśnej
ds. urządzania lasu

mgr inż. Janusz Nosowicz

Załączniki:

1. Informacje RDOŚ do zakresu KZP dla projektu p.u.l. dla Nadleśnictwa Przymuszewo
2. Referat kierownika ZOL